

РЕГУЛАТОРНА ПОЛИТИКА ЗА ПОЛЗВАНЕТО НА НОМЕРАЦИОННИ РЕСУРСИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ЕЛЕКТРОННИ СЪОБЩЕНИЯ

Приета от Комисията за регулиране на съобщенията с Решение № 44 от 9 февруари 2023 г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Регулаторната политика за ползването на номерационни ресурси за осъществяване на електронни съобщения (регулаторната политика) се изготвя от Комисията за регулиране на съобщенията (КРС/Комисията) на основание разпоредбата на чл. 30, т. 7 от Закона за електронните съобщения (ЗЕС). Регулаторната политика определя основните цели, механизми и подходи за управление и ползване на номерационните ресурси при развитие на електронните мрежи и услуги.

При изготвянето на Регулаторната политика са взети предвид ЗЕС, Актуализираната политика в областта на електронните съобщения¹, Директива 2018/1972 на Европейския парламент и на Съвета за установяване на Европейски кодекс за електронни съобщения (Европейски кодекс за електронни съобщения), Препоръки и доклади на Европейския Комитет по електронни комуникации (Electronic Communications Committee - ECC) и документи на Европейската комисия.

При изготвянето на регулаторната политика са взети предвид националните особености в ползването на номерационни ресурси и тенденциите в развитието на електронните съобщения, отчитайки необходимостта от хармонизация при управление на ресурса от номера в съответствие с решенията и препоръките на Европейската комисия.

Комисията осъществява своята регулаторна дейност, съобразно разпоредбите на българското законодателство, като спазва принципите на законоустановеност, предвидимост, прозрачност, публичност, консултативност, равнопоставеност, пропорционалност, свеждане на регулаторната намеса до минимално необходимото и неутралност по отношение на използваните технологии и предоставяните услуги, което създава условия за устойчив и конкурентен пазар. КРС управлява предоставянето на номерационни ресурси в различните електронни мрежи чрез въвеждане на обективни и прозрачни процедури при ясни изисквания за ефективно използване на номерационните ресурси.

1. ЦЕЛИ

Комисията за регулиране на съобщенията си поставя следните основни цели при управлението на номерационните ресурси:

- Поддържане на Национален номерационен план (ННП), осигуряващ достатъчен ресурс от номера за всички видове електронни съобщителни мрежи и услуги.
- Създаване на предпоставки за подобряване на ефективността на използване на номерационния ресурс от предприятията.
- Осигуряване на баланс между запазването на резерв от ограничения ресурс-номера и адекватно задоволяване на нуждите от номера както на съществуващите, така и на потенциалните нови потребители, предприятия и доставчици на услуги.
- Поддържане на ясно структуриран по отношение на различните видове мрежи и услуги ННП, който да осигурява във възможната степен прозрачност по отношение на използваните номера и на предоставяните чрез тях услуги.
- Стабилност на номерационната схема – запазване, където е възможно, на съществуващите номерационни обхвати за обществени електронни съобщителни услуги.

¹ <https://dv.parliament.bg/DVWeb/showMaterialDV.jsp?idMat=150760>

- Осигуряване на условия за развитие на съществуващите и нови електронни съобщителни мрежи и услуги.
- Осигуряване на възможности за осъществяване на преносимост на номерата.
- Осигуряване на условия за развитие на конкурентен пазар на електронни мрежи и услуги, който осигурява на крайния ползвател възможност за избор по отношение на качество и цена на услугите.
- Осигуряване на условия за въвеждане на съвременни и достъпни за крайния ползвател електронни съобщителни услуги.
- Осигуряване на условия за въвеждане на хармонизирани общоевропейски услуги.

2. ОСНОВНИ СРЕДСТВА ЗА ПОСТИГАНЕ НА ПОСТАВЕНИТЕ ЦЕЛИ

2.1. Промени в ННП при установена необходимост за определяне на номерационни ресурси за нови мрежи и услуги.

2.2. Създаване на ясни правила за ползване, разпределение и процедури по първично и вторично предоставяне за ползване, резервиране и отнемане на номерационни ресурси и своевременното им изменение при необходимост от регулиране на нови мрежи и услуги или променени условия на пазара на електронни съобщителни мрежи и услуги.

2.3. Ефективно управление на номерационните ресурси, включително изготвяне на условия за ползване на номерата чрез:

- Определяне на изисквания за ефективно използване на предоставените номера и контрол по спазването им;
- Контрол на ползването на номерата, съгласно предназначението им;
- Осигуряване на необходимия номерационен ресурс за развитие на мрежите и услугите на предприятията.

2.4. Прозрачност на управлението на номерационния ресурс чрез поддържане на актуална публична информация за:

- Предоставените за ползване на предприятията номерационни ресурси;
- Географските кодове на номерационните области в Република България;
- Хармонизираните номера и съответните хармонизирани услуги със социална значимост, които се предоставят на територията на Република България.

2.5. Усъвършенстване на процеса на преносимост на номерата в съответствие с добрите европейски практики.

3. СЪСТОЯНИЕ НА НОМЕРАЦИОННИЯ РЕСУРС ОТ НАЦИОНАЛНИЯ НОМЕРАЦИОНЕН ПЛАН

Номерационното пространство на Република България е определено от ННП. В него е посочена максималната дължина на национално значимите номера и разпределението на кодовете за различните видове мрежи в ННП. Дължината на национално значимите номера е от осем цифри за географските номера и негеографските номера от обхвати „700”, „800” и „90”, от девет цифри за номера в цифрови мобилни мрежи и от дванадесет цифри за номерата за услуги, при които се използва комуникация машина-машина (M2M).

3.1. Номерационен ресурс за географски номера

При съществуващата структура на ННП теоретичният ресурс от географски номера е достатъчен за мащабите на страната. В резултат на въвеждането на закрито номеронабиране и осъщественото окрупняване на номерационните области с географски номера чрез преминаване към географски кодове с дължина не повече от три цифри, бяха решени проблемите в регионите с недостатъчен ресурс и се подобри ефективността на използване на географските номера. Възможността за вторично предоставяне на номера на предприятия също допринася за подобряване на ефективността на използване на този ресурс.

В правилата за ползване на номерационни ресурси е регламентирана възможност за предоставяне, чрез географски номера, на номадски услуги на територията на Република България.

3.2. Номерационен ресурс за мобилни мрежи и мрежи с негеографски номера

В ННП са определени кодове за достъп до мрежи при дължина на национално значимия номер от 9 цифри:

- за мобилни цифрови наземни мрежи са предвидени блокове от 10 милиона номера (с двуцифрен код за достъп) и от 1 милион номера (с трицифрен код за достъп).
- за виртуални мобилни оператори (MVNO) са отделени блокове от 100 хиляди номера (с четирицифрен код за достъп).

Освен това е предвидена възможност за предоставяне на блокове от 1 милион, 100 хиляди и 10 хиляди номера при дължина на национално значимия номер от 8 цифри за други мобилни електронни съобщителни мрежи. При установена необходимост е възможно да бъде увеличена дължината на национално значимия номер и за тези обхвати.

Предвид обстоятелството, че в ННП са резервирани кодове, чието предназначение при поява на необходимост може да бъде определено конкретно за осигуряване на ресурс за съответни нови видове мрежи и услуги, може да се направи извод, че този вид номерационен ресурс е достатъчен за мащабите на страната.

При отчитане на достигнатото ниво на проникване на мобилни услуги в страната и въведената преносимост на номерата, може да се очаква, че потребността от допълнителен ресурс от абонатни номера в мобилните мрежи ще намалява.

3.3. Номерационен ресурс за услуги Машина - Машина (M2M)

В последните години се наблюдава голямо нарастване на предоставянето на различни услуги, при които се използва комуникация Машина-Машина (M2M). Това е вид комуникация, при която данни се обменят автоматично между устройства или приложения без човешка намеса или при минимална такава. Интернет на нещата (IoT) е концепция за глобална инфраструктура, свързваща милиони устройства, която дава възможност за събиране и обмен на данни. M2M може да се разглежда като основен метод за комуникация, осигуряващ свързаност за IoT. Като примери за M2M/IoT услуги могат да се посочат: устройства, които подават данни дистанционно; измерителни уреди, които се отчитат от разстояние; автоматични системи и датчици поставени в обекти с агресивна среда, екстремни температури, под вода и др.; услугата за автоматично предаване на спешни повиквания от превозни средства към единния европейски номер 112 - eCall. С въвеждането на 5G технологии става възможно използването на интелигентни транспортни системи, при които се поддържа високоскоростен обмен на информация между автономни превозни средства, както и множество M2M/IoT решения. Увеличеното търсене на подобни услуги води до очакване за увеличено търсене на номерационен ресурс, предимно в обхватите за достъп до мобилни мрежи и мрежи с негеографски номера. Това би могло да доведе до недостиг на ресурс в тези обхвати.

За да бъде осигурен ресурс от номера за услуги M2M в ННП е открит отделен обхват. Този обхват е с трицифрен код за достъп и дължина на национално значимия номер от 12 цифри. Това е максимално допустимата дължина на национално значимия номер, в съответствие с Препоръка E.164 на Международния съюз по далекосъобщения (ITU), като по този начин се осигурява ресурс от 1 милиард номера.

В изпълнение на изискванията на Европейския кодекс за електронни съобщения този обхват от негеографски номера е определен за предоставяне на електронни съобщителни услуги, различни от междуличностни съобщителни услуги, на цялата територия на Европейския съюз.

3.4. Номера за спешни повиквания

Достъпът на крайните ползватели до службите за спешно реагиране се осъществява посредством единния европейски номер за спешни повиквания 112 (ЕЕН 112). Повикванията до националните номера за спешни повиквания 150, 160 и 166 се пренасочват към центровете за приемане на спешни повиквания към ЕЕН 112. Предприятията, предоставящи обществени междуличностни съобщителни услуги с номера и осигуряващи възможност за осъществяване на изходящи повиквания към номера от ННП, осигуряват безплатен достъп до номерата за спешни повиквания.

При повикванията към ЕЕН 112 незабавно след установяване на връзка се предава информация за местоположението на викация. Достъпът до услуги за спешни повиквания на крайни ползватели с увреждания е осигурен чрез уеб-базирано и мобилно приложение.

3.5. Номера за хармонизирани услуги със социална значимост

С Решение на Европейската комисия 2007/116/ЕО от 15.02.2007 г. в държавите членки се резервира номерационният обхват, започващ със 116 за хармонизирани услуги със социална значимост. Решението позволява един и същ номер, започващ със 116, да се резервира за една и съща услуга в различните европейски страни. Повикванията към услугите от обхват „116” са безплатни за викация.

С Решения на КРС е осигурена възможност за предоставяне на номерата от обхват „116”, които са резервирани с решения на Европейската комисия. В България са предоставени за ползване следните номера за хармонизирани услуги със социална значимост:

- 116 000 - Гореща линия за изчезнали деца;
- 116 111 - Линия за оказване помощ на деца.

4. ПРЕНОСИМОСТ НА НОМЕРАТА

След въвеждането в българското национално законодателство на разпоредбите на Европейския кодекс за електронни съобщения бяха приети нови Функционални спецификации за осъществяване на преносимост на национално значими номера от ННП. В тях са отразени новите разпоредби в Европейския кодекс за електронни съобщения по отношение на преносимостта:

- *Право на крайния ползвател да поиска компенсация от доставчиците при неспазване на задълженията за преносимост;*
- *Информирание на крайния ползвател по време на процеса на пренасяне и за правата му за компенсиране;*
- *Възможност за изрично договаряне на конкретна дата на преносимост в рамките на приложимия срок за преносимост;*
- *Запазване на правото за пренасяне на номер за срок от минимум един месец след прекратяване на договор от крайния ползвател;*
- *Възможност за крайният ползвател да заяви възстановяване на оставащия кредит, когато ползва предплатени услуги;*
- *Отпадане на възможността на доставчиците да определят и да налагат на крайните ползватели заплащане за пренасяне на номер;*
- *Осъществяване на пренасянето чрез предоставяне по ефира, когато е технически осъществимо.*

Введените нормативни правила за ползването на пренесени номера след прекратяване дейността на предприятие – държател на обхват от номера, гарантират обслужването на крайните ползватели на такива номера.

5. НОМЕРАЦИОННИ РЕСУРСИ, КОИТО НЕ СА ЧАСТ ОТ ННП

Анализът на състоянието на кодовете, идентификаторите и номерата, които не са част от ННП и които Комисията предоставя за ползване показва, че те са достатъчни за развитието на съществуващите електронни съобщителни мрежи. Осигурен е резерв от тези видове номерационни ресурси за развитие на нови мрежи. При възникване на необходимост от допълнителни международни кодове за сигнализация (ISPC) се предприемат необходимите действия пред Международния съюз за далекосъобщения (ITU), за да бъде предоставен на Република България допълнителен ресурс.

6. ТЕНДЕНЦИИ, КОИТО ОКАЗВАТ ВЛИЯНИЕ НА ПОЛЗВАНЕТО И НА РЕГУЛИРАНЕТО НА НОМЕРАЦИОННИТЕ РЕСУРСИ

6.1. Идентификатор на линията на викация (CLI)

Интернет технологията навлиза във всички нива на електронните съобщителни мрежи. Опорните мрежи вече са почти изцяло базирани на интернет протокол (IP). VoIP все повече замества традиционните гласови услуги и достъпът до мрежите се осъществява чрез широколентови връзки. С прехода от класически към IP мрежи ролята на номерата за маршрутизация все повече намалява, докато използването им като идентификатор се увеличава.

Услугите, базирани на интернет протокол, обикновено наричани Over-The-Top (OTT) услуги, имат все по-голямо разпространение. OTT услугите могат да бъдат описани като съдържание, услуги или приложения, които се предоставят на крайните ползватели през интернет независимо от доставчика на мрежата за достъп. Това означава, че терминът OTT не се отнася до определен вид услуга, а до метод на предоставяне, а именно предоставяне през публичния интернет.

От гледна точка на номерационните ресурси, навлизането на OTT услугите доведе до еволюция в начина на използване на номерата. Ролята на номерата в мрежите еволюира от адреси за маршрутизиране до имена, които идентифицират крайни точки в комуникационни сесии и като ключове за удостоверяване за проверка на крайните ползватели. Пример за това са OTT услуги, които използват съответните номера на своите крайни ползватели, за да генерират уникални имена за идентификация и маршрутизиране.

Това технологично развитие се отразява на използването на номерата като идентификатор за инициатора на комуникацията (CLI). Докато при традиционните гласови услуги CLI се генерира от електронната съобщителна мрежа, от която произлиза повикването, при IP базирани мрежи този идентификатор се създава и може да бъде променен. Това създава среда, в която присъщото доверие в CLI е подкопано и в някои случаи се извършват злоупотреби като чрез манипулиране на използвания като CLI номер се нанася вреда на потребителите.

Манипулацията на CLI е проблем преди всичко при международния трафик на съобщения. За справяне с проблема е необходимо приемане на техническо решение на международно ниво за валидиране на CLI, с цел ограничаване на трафика с манипулирани номера. След приемане на такова решение на европейско ниво, то ще бъде прилагано от националните регулатори.

6.2. Хармонизация

- *Номера за хармонизирани услуги със социална значимост* – обсъжда се разширяване на списъка с Европейски хармонизирани номера за хармонизирани услуги със социална значимост от обхват „116”. Националният регулатор следва да осигури възможност за предоставянето на права за ползване на новите номера за хармонизирани услуги със социална значимост, които бъдат резервирани с решения на Европейската комисия.

- Въвеждане на национален префикс за идентифициране на повиквания за целите на директния маркетинг по Директива за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации (2002/58/ЕО) – обсъжда се въвеждане в държавите-членки на Европейския съюз на национален префикс за идентифициране на повиквания за целите на директния маркетинг. В случай че такова задължение бъде въведено, националният регулатор ще бъде отговорен за прилагането му в съответната държава.
- В член 16 на Регламент (ЕС) № 2022/612², е предвидено създаване от ОЕРЕС³ и впоследствие поддържане на:
 - ✓ *централизирана база данни на ЕС за номерационните обхвати за услуги с добавена стойност. В нея ще се съдържа информация за номерационните обхвати от ННП на държавите от Европейския съюз (ЕС), които са предмет на специфични ценови условия на национално ниво (например номера за достъп до услуги с добавена стойност, номера с безплатен достъп или номера с поделени разходи) и могат да доведат до по-високи сметки на потребители в роуминг. Цените за терминиране на такива номера в повечето случаи не са регулирани. Целта на базата данни е да предостави инструмент за постигане на прозрачност, който дава възможност на националните регулаторни органи и операторите за пряк достъп до информация за това кои номерационни обхвати могат да генерират по-високи разходи в държавите членки.*
 - ✓ *централизирана база данни със средства за достъп до услуги за спешна помощ във всяка държава членка, които са технически осъществими за използване от роуминг клиенти.*
- Съгласно чл. 93, пар. 4 от Европейския кодекс за електронни съобщения: „ОЕРЕС създава база данни за номерационните ресурси с право за извънтериториално ползване в рамките на Съюза. За тази цел националните регулаторни или другите компетентни органи подават съответната информация на ОЕРЕС.”

С оглед постигане на поставените цели на политиката, вземайки под внимание разгледаните в настоящия документ тенденции, които оказват влияние на ползването и на регулирането на номерационните ресурси и технологичното развитие, могат да бъдат предвидени следните:

7. ДЕЙНОСТИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПОЛИТИКАТА

- Изменение на ННП при възникнала необходимост.
- Изменение при възникнала необходимост на правилата за ползване, разпределение и процедурите по първично и вторично предоставяне за ползване, резервиране и отнемане на номерационни ресурси.
- Изменение при възникнала необходимост на функционалните спецификации за преносимост на номера от ННП.
- Предприемане на своевременни действия пред Международния съюз за далекосъобщения (ITU), при необходимост от предоставяне на Република България на допълнителен ресурс от международни кодове за сигнализация.
- Наблюдаване на технологичното развитие на електронните съобщителни услуги с оглед осигуряване на необходимия номерационен ресурс за развитие на мрежите и услугите на предприятията.
- Въвеждане на изисквания за валидиране на CLI, с цел ограничаване на трафика с манипулирани номера.

² Регламент (ЕС) № 2022/612 на Европейския парламент и на Съвета от 6 април 2022 г. относно роуминга в обществени мобилни съобщителни мрежи в рамките на Съюза

³ Орган на европейските регулатори в областта на електронните съобщения

- Обсъждане на начина на въвеждане на национален префикс за идентифициране на повиквания за целите на директния маркетинг, в случай че бъде въведено такова задължение.
- Осигуряване на възможност за предоставянето на права за ползване на номера за нови хармонизирани услуги със социална значимост, след приемане на решения на Европейската комисия за тяхното резервиране.
- Поддържане на актуална информация в централизираната база данни на ЕС за номерационните обхвати за услуги с добавена стойност в Република България и в централизираната база данни за средствата за достъп до спешни услуги за крайни потребители в роуминг.
- Поддържане на актуална информация в базата данни за номерационните ресурси от ННП на Република България с право за извънтериториално ползване в рамките на ЕС.

8. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

През следващите години КРС ще прилага политика за ползването на номерационни ресурси за осъществяване на електронни съобщения, съобразена с принципите, заложи в Европейския кодекс за електронни съобщения. Ще бъдат поддържани процесите на хармонизация на номерационни ресурси в рамките на ЕС.

Предоставянето на права за ползване на националните номерационни ресурси ще продължи да се основава на обективни, прозрачни и недискриминационни процедури, като осигурява възможности за развитие на конкуренцията между предприятията в сектора на електронните съобщения. Във връзка с развитието на технологиите ще бъдат осигурени възможности за предоставяне на необходимия ресурс за съществуващи и за нови електронни съобщителни мрежи и услуги.

Осигуряването на възможност за преносимост на номерата ще продължи да бъде ключов фактор за избора на потребителите и за действителната конкуренция на пазарите на електронни съобщения.